

Sygn. akt III PK 51/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa A. M.
przeciwko Zespołowi Szkół Zawodowych im. (...) w Z.
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29
stycznia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w L.
z dnia 21 grudnia 2017 r., sygn. akt V Pa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bez
obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego strony
pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 21 grudnia 2017 r., po rozpoznaniu apelacji powódki A. M. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w L. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 sierpnia 2017 r. oddalającego powództwo o zasądzenie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych, odszkodowanie z art. 18^{3d} k.p. i wyrównanie wynagrodzenia, w ten sposób, że zasądził od strony pozwanej Zespołu Szkół Zawodowych im. (...) w Z. na rzecz powódki kwotę 8.222,19 zł, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej 1.188 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji, że

twierdzenia dyrektora strony pozwanej na posiedzeniach rady pedagogicznej, iż powódka „rujnowała finanse szkoły, ograniczała jej działalność celem uzasadnienia dokonywanych redukcji zatrudnienia, wykazywała dużą absencję” były usprawiedliwione i nie naruszały dóbr osobistych powódki. Tymczasem takie zarzuty były „zbędne”, a ich wygłaszanie nie służyło budowaniu dobrej współpracy i łagodzeniu sporów, dlatego Sąd ten zasądził na rzecz powódki zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych w kwocie 4.000 zł, którą uznał za adekwatną do stopnia krzywd i okoliczności sprawy. Równocześnie dalsze żądanie z tego tytułu było znacznie zawyżone wskutek „ponadprzeciętnego poziomu wrażliwości powódki wynikającego z negatywnego nastawienia do osoby dyrektora”.

Sąd drugiej instancji ocenił też, że wobec powódki stosowane były „zaostrome kryteria przyznania dodatku motywacyjnego”, które wynikały „z napięcia spowodowanego pełnieniem wcześniej przez powódkę funkcji dyrektora oraz z powodu działalności związkowej powódki”, co wymagało zasądzenia odszkodowania w kwocie 1.222,19 zł za dyskryminację z art. 18^{3d} k.p. w wysokości dodatków motywacyjnych za okres od marca 2016 r. do sierpnia 2017 r., tj. za okres, kiedy powódka spełniała przesłanki do ich uzyskania. Oddalenie dalej idącego powództwa w tym zakresie „było uzasadnione i nie wynikało z przyczyn dyskryminacyjnych”, lecz niespełnienia warunków wymaganych do jego nabycia ze względu na „argumenty zawarte w piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 26.06.2017 r. k - 649 i 713”. Ponadto Sąd drugiej instancji zasądził na rzecz powódki kwotę 3.000 zł odszkodowania na podstawie art. 18^{3d} k.p. w związku z dyskryminacją powódki przy doborze do zwolnienia z pracy z uwagi na jej przynależność związkową. Przy szacowaniu tej kwoty Sąd wziął pod uwagę, że powódka nie utraciła zatrudnienia, gdyż została przywrócona do pracy wyrokiem Sądu i otrzymała wynagrodzenie za cały okres pozostawania bez pracy.

Sąd drugiej instancji „nie dostrzegł natomiast dyskryminacji przy dysponowaniu przez stronę pozwaną godzinami nadwymiarowymi i nieprzyznawanie powódce pracy w godzinach nadliczbowych”. Łącznie Sąd ten zasądził na rzecz powódki kwotę 8.222,19 zł stanowiącą sumę zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (4.000 zł), odszkodowania z art. 18^{3d}, na które składały się kwoty 1.222,19 zł tytułem utraconego dodatku motywacyjnego oraz

3.000 zł odszkodowania za dyskryminację „związkową”. Pozostałe oddalone przez Sąd pierwszej instancji żądania powódki nie były w apelacji kwestionowane.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie: 1/ art. 380 w związku z art. 162 k.p.c. przez uznanie, że „nie zostało skutecznie wniesione zastrzeżenie do protokołu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 227 k.p.c. przez oddalenie wniosku dowodowego powódki o zobowiązanie pozwanej do dostarczenia dokumentacji księgowej nauczycieli posiadających status nauczyciela dyplomowanego - celem wykazania realnych różnic w zarobkach powódki w stosunku do innych nauczycieli, a tym samym wykazania jej faktycznej dyskryminacji przez pozwaną, pomimo iż dowód ten miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy co miało istotny wpływ na wynik sprawy w tym zakresie albowiem gdyby dowód ten został przeprowadzony Sąd orzekający winien w ramach oceny zasadności zadośćuczynienia uwzględnić także dyskryminację powódki w zakładzie pracy poprzez sposób jej wynagradzania za pracę”; 2/ art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji i nierozważenie apelacyjnego zarzutu błędnego ustalenia, że powódka „domagając się zapewnienia jej dodatkowych podręczników wykazywała się postawą roszczeniową, a zatem odmowa dyrektora strony pozwanej nie stanowiła jednego z przejawów dyskryminacji, co skutkowało nie uwzględnieniem tego zachowania pozwanej przy ocenie zasadnej wysokości zadośćuczynienia za dyskryminację”; 3/ „art. 7.2 ust. 4” ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 967 ze zm.) przez niezastosowanie i bezpodstawne uznanie za Sądem pierwszej instancji, że „powódka wnioskując o zakup pomocy naukowych oraz szkoleń wykazywała się postawą roszczeniową w sytuacji, w której zgodnie z ww. aktem prawnym dyrektor szkoły odpowiedzialny jest w szczególności za zapewnienie pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym”; 4/ art. 448 k.c. przez błędną interpretację i uznanie, że „kwotą należną powódce z tytułu odszkodowania za doznaną dyskryminację jest jedynie kwota 4.000 zł skutkiem błędnego uznania przez Sąd Okręgowy, iż wysokość roszczenia jakiej domaga się powódka wynika z ponadprzeciętnego poziomu jej wrażliwości podczas gdy faktycznie żądana kwota stanowi ekwiwalent poniesionej krzywdy co w konsekwencji doprowadziło do przyznania powódce rażąco niskiego

zadośćuczynienia, a to wobec nieuwzględnienia wszystkich, szczególnych okoliczności sprawy, w których doszło do naruszenia”; 5/ art. 18^{3a} § 1 k.p. w związku z art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.) przez błędne uznanie, że „dyskryminacją powódki nie jest nakazanie jej zwrotu odprawy przy jednoczesnym umorzeniu tego zobowiązania innemu pracownikowi w szczególności w sytuacji braku umocowania dyrektora pozwanej do dokonania tej czynności, co wynikało z błędnego uznania, że dyrektor pozwanej szkoły posiadał upoważnienie do umorzenia zwrotu odprawy L.K., podczas gdy przedstawione pełnomocnictwo do zarządzania szkołą, na podstawie którego Sąd ustalił zasadność czynności umorzenia i nie dopatrył się w tym przejawów dyskryminacji powódki, było pełnomocnictwem ogólnym upoważniającym dyrektora J.K. do sprawowania zarządu szkołą a nie było pełnomocnictwem rodzajowym pozwalającym na dokonanie czynności umorzenia należności”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca twierdziła, że skarga jest oczywiście uzasadniona wobec „naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów postępowania skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły w sposób decydujący na wynik przedmiotowej sprawy, w szczególności poprzez naruszenie art. 380 w związku z art. 162 k.p.c. przez uznanie, że nie zostało w toku postępowania przed Sądem I instancji skutecznie wniesione zastrzeżenie do protokołu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego powódki o zobowiązanie pozwanej do dostarczenia dokumentacji księgowej nauczycieli posiadających status nauczyciela dyplomowanego - celem wykazania realnych różnic w zarobkach powódki w stosunku do innych nauczycieli, a tym samym wykazania jej faktycznej dyskryminacji przez pozwaną”. Ponadto w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne „wymagające ustalenia czy zwolnienie pracownika z obowiązku spełnienia świadczenia finansowego przy jednoczesnym utrzymaniu tego obowiązku wobec innego pracownika, bez wykazywania istnienia obiektywnych kryteriów uzasadniających różnicowanie sytuacji finansowej pracowników stanowi dyskryminację w świetle art. 18^{3a} § 1 i 4 k.p.?”.

Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego „w zaskarżonej części” i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie wyroku „w zaskarżonej części” i uwzględnienie apelacji powódki w całości oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, a ponadto zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, ponieważ sformułowane konkretne zarzuty kasacyjne nie miały wpływu na prawidłowy osąd sporu ani nie naruszały materialnoprawnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia. W szczególności w skardze kasacyjnej skarżąca nie wykazała na istotny wpływ naruszenia proceduralnych zarzutów kasacyjnych (art. 162 w związku z art. 380 k.p.c.) na kontestowany osąd sporu, zwłaszcza że Sąd drugiej instancji uwzględnił roszczenie skarżącej o dodatki motywacyjne za „okres III 2016 - VIII 2017”, w którym pozwany miał stosować wobec niej „zaostrzone” kryteria przyznania tego świadczenia. Natomiast w dalszym zakresie tego zaskarżenia skarżąca nie podała, jaki inny wpływ oraz w jakiej konkretnie spornej wysokości potencjalnie zaniżonego wynagrodzenia o dodatki motywacyjne za dalsze okresy miało nieprzeprowadzenie wnioskowanego dowodu, a ponadto w apelacji ani w skardze kasacyjnej nie sformułowano zarzutów naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego, które mogłyby usprawiedliwiać takie materialnoprawne roszczenia skarżącej. Potencjalnie adekwatnych materialnoprawnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia nie może także domyślać się Sąd Najwyższy w procedurze kasacyjnej, w której autor skargi nie skonkretyzował ani nie uzasadnił dalszych roszczeń płacowych.

Chybiony był także kasacyjny zarzut naruszenia dyspozycji art. 382 § 2 k.p.c. w związku z art. „7.2 ust. 4” (prawidłowo art. 7 ust. 2 pkt 4) Karty Nauczyciela w części kontestującej roszczeniową ocenę oczekiwań skarżącej, która domagała się „zapewnienia dodatkowych podręczników” także dlatego, że z ujawnionych w części sprawozdawczej zaskarżonego wyroku ustaleń Sądu pierwszej instancji

wynikało, iż „wnioskowane przez powódkę podręczniki znajdują się na stanie biblioteki, bądź też powódka może zwrócić się do nauczyciela, który je aktualnie posiada o ich udostępnienie”. Bezpodstawny okazał się też materialnoprawny zarzut naruszenia art. 448 k.c. (który zresztą nie został powiązany z art. 11¹ k.p. i art. 300 k.p.), przede wszystkim dlatego, że zasądzenie kwoty 4.000 zł za naruszenie dóbr osobistych skarżącej, której nowy dyrektor szkoły postawił na posiedzeniu rady pedagogicznej zarzut ograniczania naboru uczniów do klasy o profilu wojskowym - pomimo zgłoszenia się wystarczającej liczby kandydatów szkoły, co mogło wpływać na ograniczenia pensum lub stanu zatrudnienia nauczycieli, ale formułował także inne istotne zastrzeżenia, w tym z zakresu „realizacji budżetu”, zostało nazbyt tolerancyjnie ocenione za godzące „w dobre imię powódki jako nauczyciela”. Dlatego kontestowane zweryfikowanie (obniżenie) kwoty zasądzonego odszkodowania było usprawiedliwione i adekwatne w rozumieniu art. 11¹ k.p. w związku z art. 448 k.c. i art. 300 k.p. Wreszcie rezygnacja pozwanego z żądania zwrotu odpraw wypłaconych niektórym nauczycielom przywróconym do pracy wynikała z zawartych z nimi ugód sądowych, w których wzajemnie rezygnowali oni „częściowo ze swoich roszczeń”, nie dyskryminowała „płacowo” skarżącej, która podobnej ugody nie zawarła z pozwanym pracodawcą. W tym zakresie z miarodajnych ustaleń w przedmiotowej sprawie (art. 398¹² § 2 k.p.c.) wynikało, że skarżąca nie wykazała istnienia istotnego sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego, które budziłoby jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne lub wymagające merytorycznej interwencji kasacyjnej ze strony najwyższej instancji sądowej.

W końcu, z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że „pozostałe oddalone przez Sąd I instancji żądania powódki nie były w apelacji kwestionowane”, co wykluczało kasacyjną weryfikację tego „niezaskarżonego” zakresu wyrokowania, choćby skarżąca podała wartość przedmiotu kasacyjnego zaskarżenia w kwocie 39.778 zł, której wszakże nie przypisała do jej konkretnych kasacyjnych oczekiwań na gruncie ograniczonych materialnoprawnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

